

siai tai "lobių ieškotojų" iškasta "perkasa", kuri patalė į kapą. Tyrinėjimų metu kapo liekanų nerasta, bet tarp kasant griovi išmestų žemiau ant pilkapijo sampilo rastas geležinis kūgio formos skydo umbas. Griovio dugne rasti keli labai smulkūs kaulų fragmenteliai, be deginimo žymės.

Atrodo, kad ištirtame Padvariškių (Blogodatnos) pilkapyje palaidotas vienos iš čia gyvenusių lietuvių genčių karys. Pilkapis datuotinas IV a pabaiga. - VI a.

Irena Senulienė

VARLIŠKIŲ PILKAPYNO (TRAKŲ RAJ.) TYRINĖJIMAI 1986 M.

Varliškių pilkapyne yra Trakų rajono Balceriškių apylinkėje, Kaišiadorių miško pramonės ūkio Vievio girininkijos 60 kvartalo ŠR dalyje ir 61 kvartalo ŠV dalyje, apie 550 m į ŠR nuo geležinkelio Vilnius-Kaunas, 260 m į PR nuo Varliškių ežero R kranto. Pilkapyne yra daugiau kaip 50 sampilų, esančių abiejose kelio Vievis-Baltamiškis pusėse. Pagrindinė dalis pilkapių susitelkusi vienoje grupėje (apie 50), po vieną pilkapį yra atokiau nuo pagrindinės grupės į PV. Pilkapiai nuo 5 m iki 18 m skersmens ir nuo 0,3 m iki 2 m aukščio, apjuosti grioviais. Daugelyje iš jų iškastos duobės. 1889 m. čia 4 pilkapius ištyrė E. Volteris ir aptiko VII-X a. degintinius kapus, 1921 m. pilkapyną kasinėjo seniųjų mėgėjai (apie jų radinius žinių neišliko).

Prieš 10-15 metų pilkapyno R kraštą perkirto kvartalinė linija, kuri šiuo metu apleista ir nebenaudojama. Tiesiant kvartalinę liniją, buvo sužaloti 3 sampilai esą grupės R dalyje. Vienas iš sampilų buldozeriu nustumdytas beveik iki pagrindo.

1986 m. Trakų istorijos muziejus ištyrė šį labiausiai sužalotą Varliškių pilkapyno PV pakraščio sam-

pilą. Kiek geriau buvo išlikę tik jo PR ir ŠV pakraščiai. Jo skersmuo - 16 m, išlikusios ŠV dalies aukštis - 0,88 m, bet pilkapio būta aukštesnio. Piltas iš geltono smėlio. Sampile daug angliukų. Nuėmus sampilo liekanas, ant pagrindo išryškėjo 0,07-0,09 m storio degusių sluoksnelis, ryškiausias PR pilkapio dalyje. Visame tirtame plote rasta išbastytų smulkių sudegusių kaulų fragmentų.

Ardant sampilą, dalis smėlio buvo suversta ant jo pakraščių. Pilkapio ŠV dalyje išverstame smėlyje, 0,3 m gylyje, rastas žalvarinis įvijinis žiedas platesne centre apvija ir kito įvijinio žiedo liekanos. Matyt, kapas ar keli kapai buvo pilkapio sampile, ir, jį ardant, apdegę kaulų fragmentai ir daiktai išmėtyti visoje pilkapio teritorijoje.

Tyrinėjimai rodo, kad pilkapyje buvo palaidotas sudegintas mirusysis ar mirusieji (kapų skaičiaus nustatyti nepavyko). Ištirtąjį pilkapį tenka datuoti VIII-XII a. ir skirti lietuvių gentims.

Valdas Steponaitis

PADUOBĖS-ŠALTALIŪNĖS III PILKAPIAI

Paduobės-Šaltaliūnės III (Švenčionių raj., Švenčionėlių apyl.) pilkapiai yra apie 2 km į PV nuo Švenčionėlių, kairiajame Žeimenos krante ir abipus geležinkelio Vilnius-Daugpilis. Išliko 56 pilkapiai. Jų sampilai yra gana arti vienas kito, 7-24 m skersmens ir 0,3-1,8 m aukščio, apaugę medžiais. 1971 m. Paduobės-Šaltaliūnės pilkapius žvalgė MA II, o 1987 m. rudenį MMT archeologai. Pastarosios ekspedicijos metu pastebėta, kad dalis pilkapių, esančių ant Žeimenos skardžio, griūna į upę.

1987 m. spalio mėn. Lietuvos TSR istorijos ir etnografijos muziejus ištyrė vieną ardomą pilkapį ties upės posūkiu, apie 150 m į V nuo geležinkelio. Jis buvo 15 m skersmens, 1,4 m aukščio, su jį su-